

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, HR-10002 Zagreb · T. +385 1 4564 555 · F. +385 1 4610 551

www.hnb.hr

Posljednji put ažurirano: 27. listopada 2022. (brisani odgovori u vezi s primjenom kontnog plana)

MEĐUNARODNI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

– ODGOVORI NA UPITE –

Područje:	MSFI 9 – Datum priznavanja transakcija
Tema:	Datum priznavanja transakcija kupoprodaje financijskih instrumenata
Broj pitanja:	184
Datum objave odgovora:	24. svibnja 2018.
Pitanje:	<p>Odlukom o kontnom planu za banke ("Narodne novine", br. 115/2003., 39/2004. i 29/2006.), koja je bila na snazi do 1. siječnja 2018., bilo je navedeno da se transakcije kupnje i prodaje financijskih instrumenata koje imaju obilježje <i>spot</i> transakcije trebaju evidentirati na datum namire. Za potrebe utvrđivanja devizne pozicije sve <i>spot</i> transakcije nominirane u stranoj valuti trebalo je knjižiti na datum trgovanja na računima izvanbilančne evidencije. Osim toga, u slučaju kupoprodaje financijske imovine koja je bila klasificirana u portfelj koji se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ili u portfelj koji je raspoloživ za prodaju, na datum bilance bilo je potrebno provesti knjiženje efekata promjene fer vrijednosti spomenute imovine u razdoblju između datuma trgovanja i datuma namire (točka UP56 Dodatka A MRS-a 39 – <i>Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje</i>).</p> <p>Budući da je od 1. siječnja 2018. u primjeni nova Odluka o kontnom planu za kreditne institucije ("Narodne novine", br. 104/2017.), koja ne definira datum priznavanja transakcija kupoprodaje financijskih instrumenata, pitanje je postoji li i nadalje obveza priznavanja ili prestanka priznavanja financijskih instrumenata u bilanci kreditne institucije na datum namire ili je kreditnim institucijama dopušten odabir priznavanja ili prestanka priznavanja prema datumu trgovanja ili datumu namire.</p>
Odgovor:	Kreditne institucije izravno primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja na način kako je to određeno uredbama Europske unije. Budući da točka B.3.1.3 Dodatka B MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti navodi da se redovna kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje obračunavanjem na datum trgovanja ili na datum namire, kreditna institucija može odabrati datum koji će odrediti za datum priznavanja ili prestanka priznavanja financijske imovine, pri čemu se ista metoda primjenjuje dosljedno na sve prodaje i kupnje financijske imovine koja pripada istoj kategoriji.

Područje:	MSFI 9 i MRS 37
Tema:	Zatvaranje neaktivnih depozitnih računa individualnih klijenata
Broj pitanja:	A1430
Datum objave odgovora:	22. veljače 2013. (ažurirano 24. svibnja 2018.)
Pitanje:	Pod kojim uvjetima kreditna institucija može zatvoriti neaktivne depozitne račune individualnih klijenata?

	<p>Kreditna institucija polazi od pretpostavke da se po neaktivnim depozitnim računima ne očekuje odljev resursa. U skladu s tim, kreditna institucija poziva se na odredbe i računovodstveni tretman propisan MRS-om 37. Kreditna institucija predlaže – u cilju fer i objektivnog prezentiranja financijskih izvještaja i vjernijeg predočavanja obveza – da joj se dopusti da one sadašnje obveze za koje procjenjuje da odljev resursa nije očekivan, niti vjerojatan, smatra nepredviđenim obvezama, koje se ne bi priznavale u bilanci nego bi se vodile u izvanbilančnoj evidenciji. Na osnovi smanjenja obveza po predmetnim neaktivnim depozitnim računima kreditna bi institucija priznala izvanredne prihode u računu dobiti i gubitka. Dodatno, kreditna institucija navodi kako su nepredviđene obveze predmet kontinuiranog mjerenja (točka 30. MRS-a 37) i objavljivanja u bilješkama uz financijske izvještaje (točka 86. MRS-a 37).</p>
<p>Odgovor:</p>	<p>Mišljenja smo kako je riječ o računovodstvenoj prezentaciji financijskih izvještaja za specifične institucije, tj. subjekte financijskog izvještavanja i prema javnosti i prema regulatoru. S obzirom na to da se u razmatranom slučaju govori o kreditnoj instituciji, koja ima specifičnu ulogu provođenja intermedijacije, tj. prikupljanja depozita od javnosti te njihova plasiranja, smatramo kako je potrebno povesti posebnu brigu o fer i objektivnom prezentiranju financijskih izvještaja te posebice što vjernijem predočavanju obveza kreditne institucije.</p> <p>Isto tako, mišljenja smo kako MRS 37 u točki 11., kada definira rezerviranja, razlikuje ih od drugih obveza, kao što su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) obveze iz poslovanja i 2) obračunate obveze, <p>s obzirom na to da pri rezerviranju postoji neizvjesnost oko vremena ili iznosa budućih izdataka potrebnih za njihovo podmirivanje.</p> <p>U skladu s pravnim okvirom u RH ne postoji neizvjesnost pri ispunjenju ovih obveza po depozitima osoba, tj. zakonska je obveza, koja ne zastarijeva, da se na zahtjev klijenta isplati depozit. Na osnovi toga tumačenja smatramo kako ne postoji neizvjesnost oko iznosa budućih izdataka potrebnih za njihovo podmirivanje.</p> <p>Vremenski okvir u kojemu kreditna institucija mora ispuniti svoje obveze prema klijentu propisan je Zakonom o obveznim odnosima kroz odredbe kojima su regulirani novčani polog, ulog na štednju, kao i bankarski tekući račun. Predmetni depoziti isto tako mogu biti i osnovica za isplatu osiguranih depozita, ako su obuhvaćeni Zakonom o osiguranju depozita.</p> <p>Iz svega iznesenog smatramo da kod predmetnih transakcija ne bi moglo doći do promjene u računovodstvenom tretmanu obveza na osnovi pretpostavke da odljev resursa nije očekivan, niti vjerojatan (prestanak računovodstvenog tretmana obveza po neaktivnim depozitnim računima u skladu s odredbama MSFI-ja 9 te njihovo evidentiranje u skladu s odredbama MRS-a 37).</p> <p>Međutim, prihvaćamo argumente o tome da bi takvo zatvaranje neaktivnih depozitnih računa pridonijelo djelotvornijem upravljanju procesom vođenja i održavanja takvih računa, rasterećenju pomoćnih knjiga te smanjenju troškova vođenja i održavanja tih knjiga. Ako je trošak vođenja i održavanja knjigovodstvene evidencije nekih računa nerazmjerno visok u odnosu na stanje na tim računima, tada smatramo da je moguće zatvaranje tih računa u bilančnoj evidenciji uz istodobno formiranje rezerviranja u skladu s odredbama MRS-a 37 za potencijalne obveze po neaktivnim depozitnim računima (čija bi visina odgovarala iznosu smanjenja obveza po neaktivnim depozitnim računima).</p>

Ističemo da je takav tretman obveza moguć samo u opravdanom slučaju. Kako bi se osigurala primjerenost takvog tretmana, kreditna institucija trebala bi provesti detaljnu i sveobuhvatnu analizu te postaviti gornju granicu stanja na pojedinim računima, kako bi se ovim postupkom zahvatili samo oni računi koji nisu materijalno značajni. Sama kreditna institucija trebala bi definirati što smatra materijalno značajnim depozitom, ali smatramo kako bi se za te potrebe kreditna institucija trebala rukovoditi pragom materijalne značajnosti koji je definiran Odlukom o provedbi Uredbe (EU) br. 575/2013 u dijelu vrednovanja imovine i izvanbilančnih stavki te izračunavanja regulatornoga kapitala i kapitalnih zahtjeva ("Narodne novine", br. 160/2013., 140/2015. i 113/2016.).

Pritom ističemo da se neaktivnim depozitnim računima mogu smatrati samo neaktivni računi po viđenju. Smatramo da depoziti koji imaju rok dospijeca i depoziti s klauzulama o automatskom ponovnom oročavanju ne mogu biti predmet prethodno opisanog zatvaranja.

Jednako tako, naglašavamo kako bi se po predmetnim transakcijama trebala nastaviti voditi izvanbilančna evidencija koja bi omogućavala ispunjenje svih ugovornih obveza kreditne institucije u slučaju aktivacije predmetnih obveza u sljedećim razdobljima. Evidencija bi minimalno trebala obuhvaćati sljedeće podatke:

- broj neaktivnih depozitnih računa u knjigovodstvenim evidencijama kreditne institucije
- iznosi na neaktivnim depozitnim računima kreditne institucije te podaci o vlasnicima računa
- razdoblje u kojemu su depozitni računi neaktivni.

Mišljenja smo kako bi kreditna institucija za predmetne transakcije trebala uspostaviti odgovarajući sustav unutarnjih kontrola u skladu s odredbama članka 2. stavka 3. točke 3. Odluke o sustavu unutarnjih kontrola ("Narodne novine", br. 1/2015.) koji propisuje kreditnoj instituciji uspostavu unutarnjih kontrola koje se odnose na vođenje poslovnih knjiga, ostale poslovne dokumentacije i evidencija, vrednovanje imovine i obveza te sastavljanje, objavu i dostavu godišnjih financijskih izvještaja u skladu s važećim propisima i standardima struke.

U vezi s iznesenim, smatramo da bi adekvatan sustav unutarnjih kontrola za predmetne transakcije trebao minimalno sadržavati politiku kreditne institucije o postupanju s neaktivnim depozitnim računima, kojom bi trebalo minimalno urediti sljedeće elemente:

- 1) maksimalan iznos obveza po pojedinom neaktivnom depozitnom računu na razini klijenta koji se može isknjižiti iz bilančne evidencije
- 2) minimalno razdoblje u kojemu je depozitni račun neaktivan, a da bi ga se moglo uzeti u obzir pri razmatranju o formiranju rezerviranja
- 3) načini knjigovodstvene evidencije nakon isknjiženja obveza, s obzirom na formalnopravnu obvezu u skladu s pravnim okvirom te postojećim propisima o postojanju obveza kreditne institucije prema vlasniku depozita (deponentu) i nakon računovodstvenog zatvaranja, odnosno eventualnog prestanka iskazivanja depozitnog računa u knjigama kreditne institucije
- 4) periodično provjeravanje postojanja neaktivnih depozitnih računa (npr. jednom godišnje) i provođenje postupka zatvaranja neaktivnih depozitnih računa
- 5) dosljedno provođenje politike.